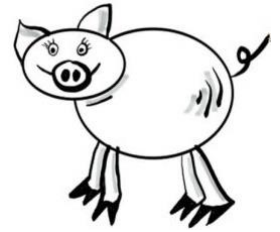


2022



Nagyszékelyi Hírmondó



BOLDOG 2022-T KÍVÁNUNK MINDEN KEDVES OLVASÓNKNAK!

Újabb rendhagyó év telt el, amelyre kinek így, kinek úgy, de mindenképp rányomta bélyegét a világjárvány. Községi szinten ez a találkozási lehetőségek korlátozásában jelentkezett. Rendezvények maradtak el, alakultak át, és valószínűleg ez a kiszámíthatatlanság fogja jellemezni a 2022-es évet is. Programnaptárral februárban fogunk jelentkezni, de az már biztos, hogy farsangi bál idén sem lesz.

A Nagyszékelyi Hírmondó a tizenharmadik évét kezdte meg decemberben. 2022-ben továbbra is várjuk a településsel kapcsolatos visszaemlékezéseket, megosztani kívánt gondolatokat, a közösségnek szánt programok ismertetőit, a barátoknak és rokonoknak szánt köszöntőket, valamint a lappal kapcsolatos észrevételeket és kritikákat. Az írásokat minden hónap 15. napjáig helyezhetik el az önkormányzatnál található „Hírmondó” feliratú dobozba, vagy küldhetik el a hivatal@nagyszekely.hu e-mail címre.

Közreműködésükért hálásak: a Nagyszékelyi Hírmondó készítői

BESZÁMOLÓ A 2021. DECEMBER 7-ÉN MEGTARTOTT KÉPVISELŐ-TESTÜLETI ÜLÉSRŐL

Az ülésen négy határozat hozatalára került sor. A határozatok végrehajtásáról határidőn belül intézkedtem.

A képviselő-testület első napirendi pontban a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról szóló előterjesztést tárgyalta, majd egyhangúlag elfogadta.

Második napirendi pontban a 2021-es év folyamán megkezdett és befejezett beruházásokról szóló tájékoztatót fogadták el a képviselők.

Harmadik napirendi pontban a szennyvízszállítási díj 2022. évre vonatkozó ármódosítási javaslatát fogadta el a testület. A lakossági szolgáltatási díj **10.000 Ft/5 m³** lesz.

Negyedik napirendi pontban a 2022. évi belső ellenőrzési tervet tárgyalta és fogadta el a képviselő-testület.

Zárt ülésen települési támogatási kérelmekről döntött a testület. Százötven háztartást részesített karácsonyi települési támogatásban, tizenkettő kérelmező részére rendkívüli települési támogatást állapított meg.

Klubecz Istvánné polgármester

2021 EGYENLEGE

Esküvőkből nem voltunk túl jók: az elmúlt évben nem volt lakodalom Nagyszékelyben.

Annál örömtelibb hír, hogy 2021-ben négy baba is született: Laczkó Abigél, Juhász Villő Veronika, Donáth Zsombor és Zsámboki Bulcsú. Tiszteletbeli nagyszékelyi csöppségek is érkeztek Jankovich Milán (aki itt töltötte első napjait), Szép Csanád (aki nap mint nap idelátogat, és már a baba-mama klubban is bemutatkozott) és Jávori Abigél személyében. Isten hozta őket nálunk!



A 2020/21-es tanévet 22 óvodás és 34 kisiskolás zárta. Összesen 16-33 fő az állás, 5 kiscsoportossal és 11 elsőssel. Vannak pinchehelyi és miszlai bejáró gyerekek, ami az óvodának és az iskolának is nagy elismerés!

2021-ben tizenkettő nagyszékelyi vagy egykor nagyszékelyi lakos hunyt el: Knoch András (84), Csík László (60), Klubecz Lászlóné (80), Gázsó Imre (72), Micskei József (62), Zólyomi Sándor (72), Deák István (86), Szilvási Andrásné (83), Tippel Péterné (76), Szenci Győző (67), Závodi Józsefné (66), és Vas Pálné Máté Zsuzsanna (62). Nyugodjanak békében!

HULLADÉKSZÁLLÍTÁS 2022-BEN

A kommunális hulladék-szállítás napja 2022-ben csütörtökről **péntekre** változott.

Évente egy alkalommal továbbra is lehetőség van 1,5 m³ mennyiségű háztartásban keletkező lom (használati tárgyak, bútorok) háztól történő elszállítására. Ennek feltétele, hogy ne legyen díjhátralék a Vertikál Zrt. felé. Időpontot egyeztetni a 06(22)576-070 telefonszámon lehet.

A SZELEKTÍVHULLADÉK-SZÁLLÍTÁS 2022. ÉVI RENDJE:

	jan.	febr.	márc.	ápr.	máj.	jún.	júl.	aug.	szept.	okt.	nov.	dec.
Újrahasznosítható hulladék	4.	1.	1.	12.	10.	7.	5.	2.	13.	11.	8.	6.
elszállítása	18.	15.	15.	26.	24.	21.	19.	16.	27.	25.	22.	20.
			29.					30.				
Zöldhulladék	13.	–	–	7.	5.	2.	14.	11.	8.	6.	3.	–
elszállítása	27.											



A szelektíven gyűjtött újrahasznosítható hulladékot (műanyag, Tetra Pak, papír és fém) **kéthetente, keddi napokon** szállítja el a Vertikál Zrt. Ezeket a fenti táblázat szerinti napokon reggel 6 óráig kell kihelyezni az erre a célra szolgáló kukákban, vagy átlátszó zsákban, vagy (papír esetén) kötegelve. Fontos, hogy a szelektíven előválogatott hulladék közé üveg ne kerüljön, mert az sérülést okozhat a későbbi szétválogatás közben. Az újrahasznosítható anyagok lehetőleg tisztán, szárazon, kupak nélkül, laposra taposva vagy hajtogatva kerüljenek a gyűjtőedényekbe!

Üveghulladékot (palackokat és befőttes üvegeket) továbbra is az önkormányzat épülete mellett található üveggyűjtő konténerekben lehet elhelyezni. Nem kerülhet ide síküveg, tükör, hőálló üvegtál, szemüveg, gyógyszeres üveg, villanykörte, fénycső, porcelán, kerámia.

Néhány hónapja lehetőség van Nagyszékelyben a használt sütőolaj és zsiradék elkülönített gyűjtésére is. A hivatali épület mögött található sárga kukába elsősorban zárt PET palackban, esetleg befőttes üvegben lehet elhelyezni a sütésre már alkalmatlan, megfáradt olajokat.

A használt elemek veszélyes hulladéknak minősülnek, de szerencsére az iskola előterében, valamint az önkormányzat folyosóján található gyűjtőedényben is el lehet helyezni őket. Gyógyszeres üvegeket, illetve gyógyszermaradékot szintén nem illik kidobni a kommunális hulladékkal együtt; őket a gyógyszertárakban várják vissza nagy szeretettel. Nagy igény volna elektronikai hulladékok (háztartási gépek, számítógép-alkatrészek) leadására. Ennek szervezése folyamatban van, valószínűleg a tavasz folyamán lesz rá lehetőség.

Bízunk benne, hogy 2022-ben mindenki megtalálja a módját annak, hogy háztartási hulladékaitól, építési törmelékétől, vagy feleslegessé vált tárgyaitól méltóképp váljon meg, nem a falu határában, az erdőkben vagy valamelyik szakadéokban. A disznóvágásról maradt belek, a bezsákolt rókatetem, de a rozzant hűtőszekrény számára sem ideális nyughely egy elhagyatottnak vélt mélyút vagy árok.

Tájékoztatjuk az idényszerűen itt élőket, hogy sem a közterületi, sem a temetői szemétgyűjtők nem a Nagyszékelyben töltött hétvégén keletkező háztartási hulladékok elhelyezésére szolgálnak. Kérjük továbbá az anyukákat, hogy a játszótéren cserélt pelenkákat megfelelő csomagolásban helyezték el a kukában, hogy annak ürítésekor senkit ne érjenek meglepetések!

ÚJÉVI VÉRADÁS

2021-ben annyira fellelkesült a Vöröskereszt a januári véradások alkalmával Nagyszékelyben tapasztalható nagy megmozdulást látva, hogy még további két időpontban szervezett véradást a községbe. Ezek már korántsem voltak olyan sikeresek, mint a korábbi alkalmak, de így is összesen 29-en adtak – összesen megközelítőleg 13 liternyi – vért 2021-ben.

Január 5-én idén megint volt újévi véradás, amelyen 12 jelentkezőből tízen adományozhatták tovább vörösvértestjeik, vérlemezkéik és vérplazmájuk egy részét. Mivel egy adagból háromféle vérkészítményt is csinálhatnak, így összességében akár 30 ember gyógyulásához is hozzájárulhattunk Nagyszékelyből.

Reménykedik, hogy ez a szám jövőre újra feljebb fog kúszni: *Arany Beáta Virág*





KERESKÉVFORDELŐK 2022-BEN

800 évvel ezelőtt, 1222. április 24-én adta ki II. András magyar király Fehérvárott az Aranybullát, amelyben törvénybe foglalta a nemesség jogait és a király kötelességeit.

400 évvel ezelőtt, 1622-ben Jean-Baptiste Poquelin néven született Párizsban Molière francia drámaíró, rendező és színész, a modern komédia megteremtője.

100 éve, 1922 novemberében Howard Carter brit régész megtalálta Tutanhamon fáraó sírját az egyiptomi Királyok Völgyében. A lelet az első ki nem fosztott, teljes épségben megmaradt egyiptomi fáraósír.

Idén lenne 100 éves Nemes Nagy Ágnes költő és műfordító; Göncz Árpád író, műfordító és politikus, a Magyar Köztársaság 1990 és 2000 közötti államfője; Pécsi Sándor színművész; Fehér Klára író, újságíró; Reich Károly grafikusművész; Polcz Alaine író, pszichológus, a Magyar Hospice Mozgalom életre hívója; Bálint Ágnes író; Kurt Vonnegut író; valamint két amerikai színésznő és énekesnő: Doris Day és Judy Garland.

100 éve hunyt el Karl Franz Josef Ludwig Hubert Georg Maria von Österreich, aki IV. Károly néven az utolsó magyar király volt. Ugyancsak 1922-ben halt meg Bánki Donát gépészmérnök, feltaláló, akadémikus; Alexander Graham Bell, a telefon feltalálója; és Gárdonyi Géza író, költő, újságíró.



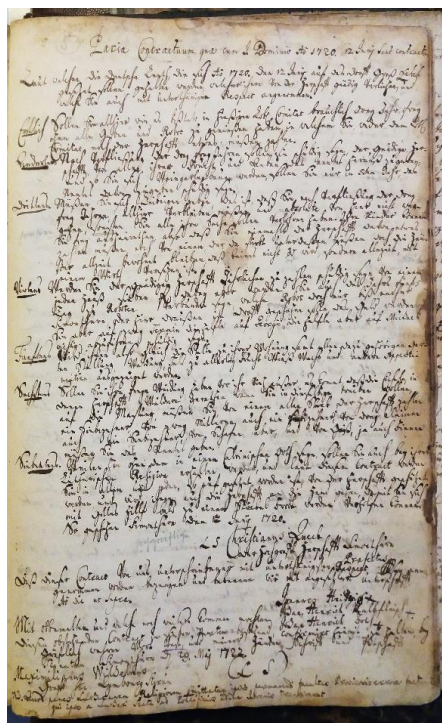
Egy Nagyszékelyt érintő kereskévfordulónk is van. **2022 a németesség betelepítésének 300. évfordulója** községünkben. A német telepések bevándorlása jelen tudásunk szerint 1722-ig tartott.

Hogy mikortól, arról különböző forrásokra alapozva két évszámunk is van: 1714 és 1720.

1816-ban, Canonica Visitatio tárgyaira való feleletek között jegyezte le Peremartoni Nagy Dániel, a nagyszékelyi német egyház lelkésze az alábbiakat: „Ezen Máter Ekklesiának jelen való Német tagjainak Elejek ... származtak leginkább Német Országnak felső Rheimsi Kerületéből, a: m. a Hessen Casseli Landgrófságból, Hessen Hanau, Nassau Orániai és Isenburgi Fejedelemségekből. Ahonnan űk 1714-ik és az azt követő Esztendőben ide le költöztek, és az akkori Limburgi Gróf Styrum és a Székely nevezetű Földbirtokos Uraságok alatt itten megtelepedtek, és egy darab ideig az itt levő Református Magyar Prédikátor Hollósi Ádámnak halgatói voltak, míg űk 1722 évben magok nyelveken lévő Prédikátort nem hoztak magoknak Német Országból.”

Ezen iratot használva-e fel, vagy máshonnan informálódva, de 1829-ben Schmid Reinhard bíró is 1714-et jelölte meg a betelepítés kezdetének. Ugyanígy Keck Endre lelkész is 1887-ben, a Nagyszékelyi Református Egyházköztség történetéről írt munkájában.

Az 1714-es év ellen szólhat, hogy az 1717-es vármegyei adószedői iratok csak 11 magyar telepesjobbágy háztartást jegyeztek fel, és még 1720-ban is csak magyar háztartásokról tudtak. Ugyanakkor a betelepített németek több, akár 6 évre is mentességet kaptak mindenféle adózás alól. Lehetséges, hogy emiatt nem szerepelnek az adószedői összeírásokban.



Van azonban másik forrásunk is, Pesthy Frigyes jóvoltából. A 19. századi országgyűlési képviselő és történész Magyarország helyneveit szerette volna összegyűjteni, ezért 1864-ben kérdőívet küldött minden településnek. Kutatásaiban elsősorban a topográfiai nevekre koncentrált, de vannak kérdések a benépesítésre vonatkozóan is. Nagyszékelyből a válaszokat Radó Schleining jegyző írta meg számára: „Az itteni református vallású német lakosság 1720-ik évben telepedett meg, jött Hessen-Casselből, és Hanau Grófságból az akkori földesúr Lymburgi Gróf Styrum Maximilian Vilmosnak a hívására...”. Szászi István, az akkori lelkész megerősítette ezt az információt, hivatkozva egy a legrégibb (ma is meglévő) keresztelési anyakönyvben található bejegyzésre, amely az 1720-ban kelt, majd 1722-ben megerősített német nyelvű betelepítési szerződés hivatalos másolata.

A betelepítés-betelepülés vége, 1722, kevésbé vitatott évszám. Ekkor költözött Nagyszékelybe Németországból az első németajkú lelkész is, Weitzel Friedrich, aki öt évvel később bekövetkező haláláig szolgálta a német eklézsiát.

Velki Júlia 20 évvel ezelőtti szakdolgozatát felhasználva próbált tovább keresni és kutatni:

Arany Beáta Virág

MESEL A MÚLT

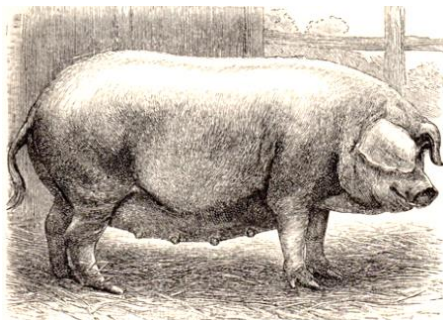
Egy fekete határidőnapló érkezett szerkesztőségünkhez, benne az öt évvel ezelőtt elhunyt *Farkas Károlyné, Székely Anna Mária* – sokaknak Ami néni – visszaemlékezései a Nagyszékelyben töltött gyermek évekről, a második világháború utáni időkről. Szívesen várjuk mások elbeszéléseit is (közelebbi és távolabbi múltból egyaránt), ahogy nagy örömmel fogadunk régi fotókat is emberekről, házakról, eseményekről.

Ami néni naplójából alább egy januárban nagyon aktuális fejezetet közlünk.

AZOK A SZÉP DISZNÓTOROK

Nagy esemény volt a disznóvágás minden évben. Mikor keményebbre fordult az idő, a kora reggeli órákban faluszerre hallani lehetett a disznók sivítását.

A nagy eseményen részt vettek a közeli rokonok is, s így a munka megoszlott. Rézüstökben forrt a víz, az üstök alatt lobogott a tűz, amit kukoricacsutkával tápláltunk. Amíg a víz elérte a forrasztáshoz szükséges hőfokot, bent a konyhában megreggelizett a vendégsereg. Az asztalon szalámi, sonka, szalonna, savanyúság és forró tea volt. A férfiak egy-egy stampedli pálinkát is ledöntöttek.



Jöhetett a vízpróba, s ha az megfelelő forró volt, kezdődhetett a vágás. A férfiak lefogták a disznót, a böllér pedig leszúrta. Az asszonyok közül egy felfogta a vért. Addigra már a helyén állt a nagy, fából készült teknő. A hízót beletették, a forró vizet csöves kannából öntötték rá. Két kötél is volt, hogy jobban forgathassák. Ha már lejött a szőre, kezdődhetett a vakarás; erre legalkalmasabb a rézkanál volt. Ebben a munkában többen, négyen-öten is részt vettek. Mikor kellőképpen tiszta volt, akkor a férfiak a rémfára emelték a disznót. Egy nagy dézsába hideg vizet öntöttek, ebbe tették a kövedőbe valót.

A bélmosást a régi időkben az idős férfiak végezték az istállóban. Később mi asszonyok mostuk a beleket. Eleinte kézmeleg vízben, majd hideg vagy langyos vízzel. Az átmosás ultrás vízzel történt, aztán ecetes vízben áztattuk felhasználásig. A vékonybeleket vakarással tisztítottuk, azután többszöri átforgatás után belefűjtük a levegőt, s ha átlátszó volt, akkor mehetett az ecetes vízbe. A jó bél nagyon tiszta, szagtalan volt, és nem szakadt el.

Ezen idő alatt az ifjabb nemzedék a konyhában szorgoskodott. Pecsényehúst sütöttek, amit úgy menetközben ettünk. Forralt bort, teát főztek, ami a hidegben dolgozókat felmelegítette. Délben volt káposzta (húsos), pecsenye és praj. A prajt egy tapasztalt háziasszony készítette.

Külön tudományt igényelt a gyönyörű szalagos fánk készítése. Nagyszékelyi szokás szerint minden szomszédnak vittünk egy tányérral. A tányéron annyi fánk volt, ahányan a családban voltak.

A rosszalkodó fiúkat kolbásztöltelékkal az arcukon küldték el hurkapálcáért. Amikor meglátták őket, nagy nevetés volt. Ezalatt a spartherten egy nagy fazékban főtt már a leves, benne a gerinc. A sütőben sült a kolbász, a véres és húsos hurka. A véres hurkában apróra vágott szalonnakockák is voltak. Töltött káposztát is főztek, ha délben nem volt káposzta.

A vacsora menü: húsleves, főtt hús tormával, töltött káposzta, sült hurka, kolbász, savanyúság. Fánk, befőtt, vörös és fehér bor. Vacsora után még együtt maradtunk. Édesapám elővette a gombos harmonikát, és gyönyörű indulók, nóták szólaltak meg. A nagy nótázás közben nyársdobás zajára lettünk figyelmesek. A nyárson vicces vers volt, amin nagyokat lehetett kacagni. A nyársra kolbászt, hurkát, fánkot és uborkát tűztünk.

Másnap reggel összejött a rokonság, és megreggelizett. Ezeknek a reggeliknek az ízét még most is érzem, annyira finomak voltak.

A svábok rendkívül takarékos, beosztó emberek voltak. A disznó minden részét felhasználták. A fehér máj, amit sok helyen kidobnak, a legfinomabb falatok közé tartozott. A kolbászt krumplival szaporították. A disznó gyomrát is megtöltötték a legfinomabb töltelékkal, aztán lepréselték, és csak ezután füstölték fel. A Sajmahe (szajmóka) csak nyáron érett be. Aratáskor vagy szüretkor vágta fel, a folséges finom falatok közé tartozott. A bordát lesütötték, és a kisütött zsírral rétegezve tették a fa vendőbe, de úgy, hogy a zsír teljesen befedje. Amikor már saláta termett a kertben, elővették, megmelegítették, és salátával igen finom ebédnek számított.

